

Initiatiefvoorstel

Sociale Veiligheid als Basisvoorwaarde voor Vrijheid en Gelijkheid

Door:

Lisanne van Damme, D66 Zuid-Holland
Marleen Maat, PRO Zuid-Holland

Inhoudsopgave

Statenbesluit	Pag. 3
Samenvatting	Pag. 4
Inleiding	Pag. 5
Voorstellen	Pag. 6
(1) Uitvraag inwoners van Zuid-Holland	Pag. 6
(2) Inventarisatie gemeenten “Veilig Zuid-Holland”	Pag. 7
(3) Provinciale kennis- en innovatiesessie sociale veiligheid	Pag. 8
(4) Sociale veiligheid opnemen in de Zuid-Hollandse Omgevingsvisie	Pag. 10
(5) Subsidieregeling New Towns en de gebieden van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV's) voor de verbetering van sociale veiligheid	Pag. 10
Financiële paragraaf	Pag. 13
Planning initiatiefvoorstel en resultaten	Pag. 15
Literatuurlijst	Pag. 16

Statenbesluit

Provinciale Staten van Zuid-Holland besluiten:

1. Onderstaand initiatiefvoorstel vast te stellen, met daarin;
 - A. Een uitvraag naar inwoners van Zuid-Holland, zoals in het initiatiefvoorstel verder uitgewerkt;
 - B. Een inventarisatie van gemeenten "Veilig Zuid-Holland" waarbij wordt toegewerkt naar een beleidsaanpak, zoals in het initiatiefvoorstel verder uitgewerkt;
 - C. Een provinciale Kennis- en Innovatiesessie sociale veiligheid te organiseren, inclusief het creëren van een toolkit, zoals in het initiatiefvoorstel verder uitgewerkt;
 - D. Sociale veiligheid te verwerken in de Omgevingsvisie, zoals in het initiatiefvoorstel verder uitgewerkt;
 - E. Een subsidieregeling sociale veiligheid NPLV-gebieden en New Towns te creëren, zoals in het initiatiefvoorstel verder uitgewerkt;
2. €4.085.000 te onttrekken uit de algemene middelen ten behoeve van de uitvoering van dit initiatiefvoorstel;
3. Gedeputeerde Staten te verzoeken uiterlijk in het laatste kwartaal van 2028 Provinciale Staten te rapporteren over de uitvoering van dit initiatiefvoorstel.

Samenvatting

Met dit initiatiefvoorstel stellen D66 en PRO voor om sociale veiligheid nadrukkelijker mee te nemen binnen bestaande provinciale verantwoordelijkheden. Aanleiding is dat veel inwoners van Zuid-Holland, en met name vrouwen en meisjes, zich niet altijd veilig voelen in de openbare ruimte en het openbaar vervoer, waardoor zij hun gedrag aanpassen en minder gebruikmaken van publieke voorzieningen en openbare ruimte.

De provincie heeft invloed op de veiligheidsbeleving van inwoners via haar taken op het gebied van mobiliteit, openbaar vervoer, recreatie, woningbouw, gebiedsontwikkeling en ruimtelijke ordening. Sociale veiligheid wordt binnen deze beleidsterreinen en beleidsstukken nog niet altijd expliciet meegewogen. Dit initiatiefvoorstel beoogt daarom niet om sociale veiligheid als nieuwe provinciale kerntaak te introduceren, maar om binnen bestaande taken meer aandacht te geven aan de manier waarop inwoners hun leefomgeving ervaren.

Het initiatiefvoorstel bestaat uit vijf onderdelen.

1. Uitvraag onder inwoners: Allereerst wordt een uitvraag onder inwoners georganiseerd om beter inzicht te krijgen in plekken waar gevoelens van onveiligheid worden ervaren. Daarnaast wordt het bestaande OV-meldpunt uitgebreid met de mogelijkheid om foto's toe te voegen aan meldingen.
2. Inventarisatie van gemeenten "Veilig Zuid-Holland": Ook wordt een inventarisatie uitgevoerd onder gemeenten en partners om knelpunten, ondersteuningsbehoeften en goede voorbeelden in beeld te brengen. Op basis hiervan wordt een provinciale beleidsaanpak sociale veiligheid ontwikkeld.
3. Provinciaal kennis- en innovatiesessie: Verder organiseert de provincie een kennis- en innovatiesessie voor gemeenten, vervoerders, ontwerpers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. De opbrengsten hiervan worden vertaald naar een praktische toolkit sociale veiligheid en verwerkt binnen de bestaande provinciale aanpak 'Gezond Ontwerpen'.
4. Verwerken in omgevingsvisie: Daarnaast wordt voorgesteld om sociale veiligheid expliciet te benoemen als aandachtspunt binnen de Zuid-Hollandse Omgevingsvisie en het onderwerp, waar relevant, te agenderen binnen het Interprovinciaal Overleg.
5. Subsidieregeling: Tot slot wordt voorgesteld een subsidieregeling in te stellen voor New Towns en gebieden binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Deze regeling ondersteunt vernieuwende projecten die bijdragen aan sociale veiligheid, leefbaarheid, sociale cohesie en kansengelijkheid.

Voor de uitvoering van het voorstel wordt in totaal € 4.085.000 beschikbaar gesteld. Hiervan is € 85.000 bestemd voor onderzoek, kennisdeling en beleidsontwikkeling. Daarnaast wordt € 4 miljoen gereserveerd voor de subsidieregeling voor de periode 2027-2030. Provinciale Staten worden uiterlijk in 2028 geïnformeerd over de resultaten en voortgang.

Inleiding

Vrij kunnen bewegen in Zuid-Holland, is geen luxe maar een basisvoorwaarde voor vrijheid, gezondheid en gelijke kansen. Wie zich veilig voelt maakt gebruik van het openbaar vervoer, bezoekt recreatiegebieden, neemt deel aan sociale activiteiten en beweegt zonder belemmering door de openbare ruimte.

Uit de Veiligheidsmonitor blijkt dat gevoelens van veiligheid niet gelijk verdeeld zijn over de samenleving **[1]**. Vrouwen en meiden ervaren aantoonbaar vaker gevoelens van onveiligheid dan mannen. **[2][3]**. Wanneer de openbare ruimte sociaal veiliger wordt ervaren door vrouwen en meiden dan wordt dit ook als veiliger ervaren door anderen zoals mensen met een beperking, jongeren, ouderen en LHBTIQ+ personen. Deze gevoelens beïnvloeden dagelijks gedrag: inwoners vermijden bepaalde routes, ov-haltes, stations of tijdstippen, passen hun kleding of gedrag aan, of kiezen ervoor om minder deel te nemen aan sociale, maatschappelijke of economische activiteiten.

De impact hiervan gaat verder dan individuele ervaringen. Sociale onveiligheid beperkt de bewegingsvrijheid van inwoners en raakt daarmee direct aan participatie, gezondheid, onderwijs, werkgelegenheid en sociale gelijkheid. Een openbare ruimte die niet voor iedereen veilig voelt, is in de praktijk ook niet voor iedereen gelijk toegankelijk **[3][11][12][13]**.

In dat oogpunt staat Zuid-Holland staat voor grote ruimtelijke opgaven. Overal in de provincie worden woningen gebouwd, stationsgebieden vernieuwd, ov- en fietsroutes verbeterd en wijken aangepakt. Dat gebeurt door gemeenten, provincie en andere partners samen. Juist bij deze ontwikkelingen zou steeds de vraag moeten worden gesteld: voelen mensen zich hier veilig, ook 's avonds en ook als je alleen bent? Sociale veiligheid is nog niet vanzelfsprekend onderdeel van ruimtelijke keuzes, terwijl juist het ontwerp van de leefomgeving een groot verschil kan maken. Echter zijn er al vele onderzoeken gedaan op nationaal en internationaal niveau **[4][5][6][7][8][9][10]**.

Sociale veiligheid ligt niet alleen bij één overheid. Hoewel gemeenten een grote invloed hebben op de aanpak van sociale veiligheid, heeft ook de provincie een belangrijke rol. De provincie Zuid-Holland is verantwoordelijk voor mobiliteit, openbaar vervoer, recreatie, woningbouw, gebiedsontwikkeling en ruimtelijke ordening, dit zijn beleidsterreinen die invloed hebben op hoe veilig inwoners zich voelen in hun leefomgeving. Daarbij zien we dat ruimtelijke beleidsdocumenten weinig tot geen ruimte kennen om sociale veiligheid mee te nemen.

Uit landelijke inventarisaties blijkt dat veel overheden onvoldoende zicht hebben op concrete locaties waar inwoners zich structureel onveilig voelen **[3][11][12]**. En sociale veiligheid niet structureel wordt meegenomen in ruimtelijke keuzes. De provincie vervult een belangrijke verbindende rol tussen gemeenten, vervoerders, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Juist daarom kan de provincie Zuid-Holland gemeenten ondersteunen met kennisdeling, onderzoeken, toolkits en inventarisaties.

Voorstellen

Bij de totstandkoming van dit initiatiefvoorstel is gesproken met gedeputeerden en heeft ambtelijke ondersteuning plaatsgevonden om de provinciale rol, (financiële) mogelijkheden en lopende activiteiten zorgvuldig in beeld te brengen. Het initiatiefvoorstel sluit aan bij de lopende processen van sociale veiligheid, de lopende processen zijn echter de eerste stappen op het gebied van sociale veiligheid die de provincie Zuid-Holland neemt.

Met de onderstaande voorstellen wordt daarom een volgende stap gezet. De voorstellen zijn gericht op het vergroten van inzicht in ervaren onveiligheid, het versterken van kennis en samenwerking, het verankeren van sociale veiligheid binnen provinciaal beleid en het stimuleren van concrete verbeteringen in gebieden waar de leefbaarheid en veiligheidsbeleving onder druk staan, zoals de New Towns en gebieden binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Daarmee wordt invulling gegeven aan de provinciale verantwoordelijkheid én wordt bijgedragen aan een veiliger Zuid-Holland voor alle inwoners.

Op de volgende onderdelen dienen wij voorstellen in:

1. Uitvraag bij inwoners van Zuid-Holland
2. Inventarisatie gemeenten "Veilig Zuid-Holland"
3. Provinciale kennis- en innovatiesessie sociale veiligheid
4. Sociale veiligheid opnemen in de Zuid-Hollandse Omgevingsvisie
5. Subsidieregeling New Towns en de gebieden van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV's) voor de verbetering van sociale veiligheid

(1) Uitvraag inwoners van Zuid-Holland

Inwoners weten vaak het beste waar zij zich onveilig voelen en waarom. Daarom wordt voorgesteld om, aanvullend op de inventarisatie onder gemeenten, een tijdelijke participatieve uitvraag te organiseren waarin inwoners sociaal onveilige plekken kunnen aandragen.

Voor de provincie Zuid-Holland is het van belang om beter inzicht te krijgen in de locaties en situaties waar inwoners gevoelens van onveiligheid ervaren. De provincie heeft verantwoordelijkheden op het gebied van mobiliteit, openbaar vervoer, ruimtelijke ordening, woningbouw, recreatie, gebiedsontwikkeling en provinciale infrastructuur. Juist binnen deze domeinen worden keuzes gemaakt die invloed hebben op de veiligheidsbeleving van inwoners, bijvoorbeeld bij stationsomgevingen, ov-haltes, fietsroutes, recreatiegebieden, en gebiedsontwikkelingen.

A. Enquête inwoners van Zuid-Holland

Met deze enquête wordt inzichtelijk gemaakt welke plekken door inwoners als sociaal onveilig worden ervaren en welke factoren daarbij een rol spelen, zoals slechte verlichting, beperkte zichtlijnen, onvoldoende sociale controle, ontoegankelijke routes of een onoverzichtelijke inrichting van de openbare ruimte.

De resultaten maken het mogelijk om onderscheid te maken tussen locaties die binnen de directe verantwoordelijkheid van de provincie vallen en locaties waar gemeenten, vervoerders of andere partijen primair aan zet zijn. Daarmee ontstaat een beter beeld van waar de provincie zelf maatregelen kan treffen, waar zij samenwerking kan stimuleren en waar kennis of ondersteuning nodig is om sociale veiligheid te verbeteren.

De uitvraag vormt daarmee niet alleen een inventarisatie van ervaringen van inwoners, maar ook een instrument om provinciale beleidskeuzes, investeringen en samenwerkingen beter te richten op locaties waar sociale veiligheid onder druk staat.

Bij de uitvraag wordt helder gecommuniceerd:

- wat het doel is;
- wat de provincie wel en niet kan oppakken;
- hoe meldingen worden gebruikt;
- hoe gemeenten en partners worden betrokken bij de opvolging.

B.OV-Meldpunt

Daarnaast wordt het bestaande Zuid-Hollandse OV-meldpunt uitgebreid met de mogelijkheid om foto's toe te voegen aan meldingen over sociale onveiligheid. Foto's kunnen helpen om sneller inzichtelijk te maken waarom een plek als onveilig wordt ervaren, bijvoorbeeld door slechte verlichting, gebrekkige zichtlijnen, verloedering of onoverzichtelijke looproutes. Zo kunnen er sneller maatregelen worden genomen om een plek veiliger te maken.

(2) Inventarisatie gemeenten "Veilig Zuid-Holland"

Om een integrale en doeltreffende aanpak en effectieve rolneming van de provincie te bewerkstelligen, wordt gestart met een gerichte inventarisatie onder gemeenten en partners. Doel is om in beeld te brengen welke knelpunten gemeenten ervaren, welke ondersteuning zij nodig hebben en waar de provincie vanuit haar eigen rol meerwaarde kan bieden.

Deze inventarisatie richt zich onder meer op:

- knelpunten in stationsgebieden, ov-haltes, fietsroutes, tunnels, viaducten, recreatiegebieden en gebiedsontwikkelingen;
- de ondersteuningsbehoefte van gemeenten;
- bestaande goede voorbeelden die opgeschaald kunnen worden;
- mogelijkheden om sociale veiligheid beter mee te nemen in provinciale programma's en subsidieregelingen.

Op basis van deze inventarisatie ontwikkelt de provincie een samenhangende provinciale visie en beleidsaanpak sociale veiligheid. Daarin wordt helder onderscheid gemaakt tussen:

1. wat gemeenten zelf doen;
2. waar de provincie gemeenten ondersteunt, zoals de subsidieregeling: 'Platforms Sociale Veiligheid' om sociale veiligheid te verbeteren in het openbaar vervoer;
3. waar de provincie zelf aan zet is, bijvoorbeeld bij ov-haltes, doorfietsroutes, recreatiegebieden, provinciale infrastructuur en gebiedsontwikkelingen waarin de provincie een actieve rol heeft.

De uitkomsten worden aan Provinciale Staten aangeboden, zodat PS niet alleen losse acties krijgt voorgelegd, maar kan sturen op een samenhangende aanpak.

Relatie met lopend provinciaal onderzoek

De provincie Zuid-Holland heeft opdracht gegeven tot het onderzoek Nieuwe zichtlijnen: kansen en uitdagingen rondom vrouwvriendelijk ontwerp van de openbare ruimte, uitgevoerd door Studio Elsewhere [14], middels de motie: 'plan van aanpak sociale veiligheid (motie: 1856)'. Dit onderzoek levert waardevolle inzichten op over de relatie tussen de inrichting van de openbare ruimte en de veiligheidsbeleving van verschillende gebruikersgroepen, in het bijzonder vrouwen en meisjes in het landelijk gebied.

Provinciale Staten spreken waardering uit voor dit initiatief en beschouwen het onderzoek als een belangrijke eerste stap in het vergroten van kennis over sociale veiligheid binnen de fysieke leefomgeving. Tegelijkertijd vraagt het versterken van sociale veiligheid om meer dan alleen onderzoek die zich specifiek richt op co-creatie in het landelijk gebied. Om daadwerkelijk impact te realiseren, is het van belang dat er breed opgedane kennis wordt gedeeld, vertaald naar praktische instrumenten en toegepast binnen provinciaal beleid, gebiedsontwikkeling en samenwerking met gemeenten en andere partners. De resultaten van het onderzoek worden daarom integraal betrokken bij de provinciale inventarisatie, de kennis- en innovatiesessie sociale veiligheid en de ontwikkeling van de toolkit sociale veiligheid. Hiermee wordt voorkomen dat dubbel werk ontstaat en wordt voortgebouwd op reeds beschikbare kennis en expertise.

(3) Provinciale kennis- en innovatiesessie sociale veiligheid

Vanuit de ondersteunende rol die de provincie Zuid-Holland heeft is het van belang dat iedere gemeente genoeg kennis heeft om te zorgen dat er voldoende actie is op het gebied van sociale veiligheid. Niet iedere gemeente beschikt over dezelfde capaciteit, expertise of instrumenten om sociale veiligheid structureel mee te nemen in ruimtelijke plannen, mobiliteitsbeleid en gebiedsontwikkeling. De provincie kan hierin meerwaarde bieden door kennis te bundelen, goede voorbeelden op te schalen en partners bij elkaar te brengen. De provincie Zuid-Holland kan vanuit haar verbindende en ondersteunende rol zorgen voor een meer gelijkwaardig kennisniveau, het verspreiden van bewezen aanpakken zorgt ervoor dat gemeenten, vervoerders, ontwerpers en andere organisaties niet telkens zelf het wiel opnieuw moeten uitvinden.

A. Provinciale Kennis- en Innovatiesessie

In Q3 van 2027 of Q4 van 2027 wordt een provinciale kennis- en innovatiesessie sociale veiligheid georganiseerd met gemeenten, vervoerders, ontwerpers, kennisinstellingen en ervaringsdeskundigen. Tijdens deze sessie staat de enquête van bewoners (Punt I.) en de knelpunteninventarisatie van gemeenten centraal (Punt II.).

Voor de realisatie van de kennissessie wordt eenmalig €50.000 gereserveerd.

B. Toolkit Sociale Veiligheid

De opbrengst van de kennis- en innovatiesessie, uitvraag onder inwoners en inventarisatie van knelpunten bij gemeenten worden vertaald naar een toolkit over sociale veiligheid voor gemeenten en partners die op de website van de provincie Zuid-Holland wordt gepubliceerd en wordt binnen vier jaar geëvalueerd.

Deze toolkit kan onder meer worden gebruikt bij:

1. stations- en halteomgevingen;
2. fietsroutes, tunnels en viaducten;
3. herinrichting van openbare ruimte;
4. gebiedsontwikkeling en nieuwbouw;
5. recreatiegebieden en provinciale routes.

De toolkit sociale veiligheid bevat aandachtspunten over onder andere verlichting, zichtlijnen, overzichtelijkheid, sociale controle, onderhoud, veilige loop- en fietsroutes, toegankelijkheid, inclusieve participatie en verdere punten die uit de opbrengsten komen van de provinciale kennis- en innovatiesessie, uitvraag onder inwoners en inventarisatie van knelpunten bij gemeenten. Toolkits worden gebruikt als hulpmiddel met checklist, stappenplannen en praktische punten die gemeenten direct kunnen gebruiken en geeft daarom handelingsperspectief. Deze toolkit dient als een praktisch naslagwerk zodat de deelnemers van de kennis- en innovatiesessie, de kennis ook direct kunnen inzetten en gebruiken.

De realisatie van de toolkit sociale veiligheid (3.B), enquête onder inwoners (Punt 1) sociale veiligheid en inventarisatie van knelpunten bij gemeenten (Punt 2) is een eenmalige inventarisatie van €15.000 euro gereserveerd.

C. Sociale Veiligheid borgen in de aanpak van 'Gezond Ontwerpen':

De uitkomsten van punten 1, 2 & 3 gebruiken om in de aanpak van 'Gezond Ontwerpen' sociale veiligheid mee te nemen. De aanpak Gezond Ontwerpen biedt tools voor professionals uit het fysieke en sociale domein om samen met inwoners gezonde wijken te maken **[15]**.

De aanpak verbindt ruimtelijke ordening met gezondheid en kennis met beleid. De ervaring van onze inwoners staat altijd centraal. Zo biedt verstedelijking een kans op een gezonde leefomgeving. Deze aanpak heeft veel raakvlakken met sociale veiligheid, waardoor dit een mooie stap is om sociale veiligheid te laten landen in deze aanpak met mogelijk de verwijzing naar de toolkit. Om dit te realiseren is eenmalig een investering nodig van €20.000 euro.

(4) Sociale veiligheid opnemen in de Zuid-Hollandse Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is het strategische langetermijnkader voor de fysieke leefomgeving. Omdat sociale veiligheid direct raakt aan brede welvaart, gezondheid, mobiliteit, toegankelijkheid en gelijke kansen, hoort dit onderwerp zichtbaar terug te komen in de Zuid-Hollandse Omgevingsvisie [16].

Daarbij gaat het niet om het juridisch afdwingen van gemeentelijk beleid via een verordening, maar om het expliciet opnemen van sociale veiligheid als provinciaal uitgangspunt en aandachtspunt bij ruimtelijke en mobiliteitsopgaven.

In de Omgevingsvisie, binnen de paragraaf Brede Welvaart, wordt opgenomen: "De provincie Zuid-Holland vindt het belangrijk dat bij ruimtelijke plannen, mobiliteitsplannen en gebiedsontwikkelingen, waar relevant, sociale veiligheid wordt meegewogen als onderdeel van een gezonde, toegankelijke en inclusieve leefomgeving."

Met deze formulering wordt sociale veiligheid stevig gepositioneerd binnen de provinciale visie, zonder dat de provincie daarmee op de stoel van gemeenten gaat zitten.

A. Adressering Sociale Veiligheid binnen het Interprovinciaal Overleg

Om sociale veiligheid verder te verankeren binnen bestaande systemen waarbij de provincie Zuid-Holland streeft naar een koploperspositie om andere provincies te inspireren roepen Provinciale Staten Zuid-Holland op om sociale veiligheid te adresseren binnen het Interprovinciaal Overleg, waar relevant, en kan bijvoorbeeld worden gedaan door sociale veiligheid te adresseren in de bestuurlijke adviescommissie van infrastructuur van het Interprovinciaal Overleg [17]. Het inspireren en informeren staat centraal bij deze adressering.

(5) Subsidieregeling New Towns en de gebieden van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV's) voor de verbetering van sociale veiligheid

De provincie Zuid-Holland staat voor de opgave om te investeren in sterke, leefbare en veilige wijken.

Op basis van de kennis die we hebben blijkt dat sociale veiligheid in deze gebieden onder druk staat. Sociale veiligheid moet niet alleen worden besproken, maar ook zichtbaar worden meegenomen [18][19]. Mochten er nieuwe inzichten komen uit de enquête onder inwoners, knelpunten-inventarisatie van gemeenten en partners en het onderzoek Nieuwe zichtlijnen: kansen en uitdagingen rondom vrouwvriendelijk ontwerp van de openbare ruimte, uitgevoerd door Studio Elsewhere kan de subsidieregeling worden uitgebreid voor andere gebieden.

New Towns: Zoetermeer, Nissewaard en Capelle aan den IJssel

NPLV: Delft-West, Den Haag Zuidwest, Dordrecht West, Rotterdam-Zuid, Schiedam Nieuwland en Oost en Vlaardingen Westwijk.

Er zijn verschillende uitdagingen rondom deze gebieden als het gaat om sociale cohesie, achterstallig onderhoud en lage leefbaarheid- en veiligheidscore. Sociale veiligheid is nauw verbonden met deze opgaven. Wanneer bewoners zich onveilig voelen in hun woonomgeving heeft dit invloed op hun gebruik van de openbare ruimte, hun deelname aan sociale activiteiten en hun verbondenheid met de buurt. Tegelijkertijd blijkt dat juist investeringen in de kwaliteit van de leefomgeving, ontmoetingsplekken en een veilige openbare ruimte kunnen bijdragen aan meer sociale cohesie, meer betrokkenheid van bewoners en een grotere leefbaarheid van wijken.

Hoewel gemeenten verantwoordelijk zijn voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte, heeft de provincie een belangrijke rol als gebiedsregisseur, samenwerkingspartner en subsidieverstrekker. In de koers van brede welvaart 2026-2030 wordt genoemd dat investeringen gericht worden ingezet om een nieuw toekomstperspectief te scheppen voor New Towns en NPLV's.

De provincie investeert in gebiedsontwikkeling, woningbouw, mobiliteit, leefbaarheid en brede welvaart en werkt in veel van deze gebieden samen met gemeenten, woningcorporaties, maatschappelijke organisaties en het Rijk. Vanuit deze rol kan de provincie gemeenten ondersteunen en motiveren om extra stappen te zetten rondom sociale veiligheid en specifieke sociale veiligheidsprojecten op te zetten. Bij vernieuwende projecten die sociale veiligheid versterken en bijdragen aan de bredere doelen van leefbaarheid en kansengelijkheid.

Provinciale Staten vragen GS om een subsidieregeling uit te werken voor de NPLV-gebieden en New Towns. Waarbij in de beoordelingssystematiek de volgende kaders worden opgenomen:

- Fysiek-ruimtelijke veiligheid: het ontwerp van de fysieke ingreep vergroot de sociale veiligheid aantoonbaar door heldere zichtlijnen, goede verlichting en het verbeteren van sociale controle;
- Inclusieve ontmoeting: de ingreep leidt tot hoogwaardige ontmoetingsplekken die aantrekkelijk, zichtbaar, toegankelijk en eenduidig zijn ingericht voor de diverse wijkpopulatie;
- Participatie: er is sprake van nadrukkelijke lokale zeggenschap en bewonersparticipatie;
- Gebiedsfocus: de locatie bevindt zich in een kwetsbaar gebied (met voorrang voor NPLV-gebieden en New Towns).
- Projecten: zowel nieuwe projecten als verbeteringen en uitbreidingen van bestaande projecten komen voor subsidie in aanmerking

Bij deze subsidieregeling wordt er een uitsluitingsgrond opgenomen: provinciale middelen zijn bedoeld voor vernieuwende doorbraakprojecten en mogen niet worden ingezet voor achterstallig onderhoud of reguliere gemeentelijke beheertaken (om te voorkomen dat subsidie wordt aangevraagd voor bijvoorbeeld reguliere snoeiwerkzaamheden).

De subsidieregeling wordt een bedrag van 4 miljoen beschikbaar gesteld voor een periode van vier jaar. Dit komt neer op 1 miljoen per jaar en wordt financieel gedekt door de algemene middelen. De regeling is nadrukkelijk bedoeld als aanjaagfunctie en co-financieringsinstrument voor innovatieve projecten die bijdragen aan sociale veiligheid. Met deze omvang kan de provincie Zuid-Holland jaarlijks meerdere projecten ondersteunen, terwijl er tegelijkertijd ruimte overblijft voor cofinanciering van gemeenten, en andere organisaties. Het budget is daarmee proportioneel ten opzichte van de provinciale rol als aanjager, verbinder en mede-investeerder.

In de begroting wordt genoemd dat er in de periode van 2026-2029 1 miljoen per jaar beschikbaar wordt gesteld voor de versterking van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) en New Towns. Door een uitbreiding van 1 miljoen met het oormerk 'Sociale veiligheid' kan de provincie Zuid-Holland jaarlijks meerdere projecten ondersteunen waarbij zowel nieuwe projecten kunnen ontstaan als bestaande projecten de regeling kunnen gebruiken als upgrade. Op deze manier wordt er drempelverlagend gewerkt en kunnen gemeenten daadwerkelijk op korte termijn stappen zetten.

Financiële paragraaf

Een belangrijk deel van de voorgestelde maatregelen kan worden uitgevoerd binnen bestaande provinciale werkzaamheden, beleidsprocessen en samenwerkingsstructuren. Dit geldt onder meer voor de ontwikkeling van een beleidsaanpak sociale veiligheid, de verankering van sociale veiligheid binnen de actualisatie van de Omgevingsvisie en de inzet op kennisdeling en belangenbehartiging binnen IPO-verband. De uitbreiding van het bestaande OV-meldpunt met de mogelijkheid om afbeeldingen toe te voegen kan ook worden meegenomen binnen de huidige OV-meldstructuur.

Voor een aantal onderdelen is een beperkte incidentele investering noodzakelijk. De geraamde kosten voor de enquête, de inventarisatie, de toolkit, de kennis- en innovatiesessie en de verwerking van de opbrengsten binnen de aanpak 'Gezond Ontwerpen' zijn gebaseerd op ambtelijke inschattingen van de benodigde capaciteit, organisatiekosten en externe ondersteuning. De bedragen dienen als realistische raming voor de uitvoering van de voorgestelde activiteiten. Voor de uitvoering van de enquête onder inwoners, de inventarisatie van knelpunten bij gemeenten en partners en de ontwikkeling van een praktische toolkit sociale veiligheid wordt eenmalig € 15.000 beschikbaar gesteld. Voor de organisatie van een provinciale kennis- en innovatiesessie sociale veiligheid wordt eenmalig € 50.000 beschikbaar gesteld. Daarnaast wordt eenmalig € 20.000 beschikbaar gesteld om de opbrengsten van de enquête, inventarisatie en kennis- en innovatiesessie te verwerken binnen de provinciale aanpak 'Gezond Ontwerpen'.

De totale incidentele kosten van deze onderdelen bedragen daarmee € 85.000 en worden gedekt uit de algemene middelen.

Daarnaast wordt voorgesteld een subsidieregeling sociale veiligheid in te stellen voor New Towns en gebieden binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Voor deze regeling wordt € 4 miljoen beschikbaar gesteld voor de periode 2027-2030, zijnde € 1 miljoen per jaar. Het bedrag en de tijdslijn van de subsidieregeling sluiten aan bij de huidige maatregelen vanuit de provincie Zuid-Holland voor New Towns en NPLV. De middelen worden eveneens gedekt uit de algemene middelen.

De regeling heeft een aanjaag- en cofinancieringsfunctie en biedt ruimte voor zowel nieuwe projecten als verbeteringen van bestaande initiatieven die bijdragen aan sociale veiligheid. De voorgestelde investering sluit aan bij de bestaande provinciale inzet voor New Towns en NPLV-gebieden.

Onderdeel	Bedrag
Uitvraag inwoners van Zuid-Holland, inventarisatie knelpunten gemeenten en partners & ontwikkeling toolkit;	€15.000,-
Beleidsaanpak Sociale Veiligheid;	€0,-
Foto's toevoegen aan het OV-meldpunt;	€0,-
Provinciale Kennis en Innovatiesessie;	€50.000,-
Sociale veiligheid toevoegen aan 'Gezond Ontwerpen';	€20.000,-
Sociale veiligheid opnemen in de Zuid-Hollandse omgevingsvisie;	€0,-
Adressering Sociale Veiligheid binnen het IPO ;	€0,-
Subsidieregeling New Towns en de gebieden van NPLV's voor de verbetering van sociale veiligheid	€4.000.000,-
Totaal:	€4.085.000,-

Planning initiatiefvoorstel en resultaten

Literatuurlijst

- [1] CBS (2025, 18 juli). Bijna helft jonge vrouwen loopt of rijdt weleens om voor eigen veiligheid. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2025/29/bijna-helft-jonge-vrouwen-loopt-of-rijdt-weleens-om-voor-eigen-veiligheid>
- [2] Frijns, R. (2025, 12 maart). Slechte straatverlichting en stille parken: de publieke ruimte is geen fijne plek voor vrouwen [Nieuwsbericht]. Verkregen van <https://www.trouw.nl>
- [3] Pointer (2024). Onveilige plekken voor vrouwen [Webpagina met enquête om onveilige plekken in kaart te brengen]. <https://pointer.kro-ncrv.nl/onderzoeken/onveilige-plekken>
- [4] Kalms, N. (2023). She City: Designing Out Women's Inequity in Cities. London: Bloomsbury Visual Arts.
- [5] King, J. & Theocharides-Feldman, O. (2022, 15 november). Are girls being designed out of public space? [Onderzoekscommunicatie]. Verkregen via: <https://www.lse.ac.uk>
- [6] Navarrete-Hernandez, P., Vetro, A. & Concha, P. (2021). Building safer public spaces: Exploring gender difference in the perception of safety in public space through urban design interventions Landscape and Urban Planning, 214, 1-41.
- [7] Sadeghi, A. R., Baghi, E. S. M. S., Shams, F. & Jangjoo, S. (2023). Women in a safe and healthy urban environment: environmental top priorities for the women's presence in urban public spaces. BMC women's health, 23(1), 163
- [8] Rampaul, K. & Magidimisha-Chipungu, H. (2022). Gender mainstreaming in the urban space to promote inclusive cities. The Journal for Transdisciplinary Research in Southern Africa, 18(1), 1163.
- [9] Schram, K., Doff, W., Fischer, T., Jansen, J., Slingerland, G. & Zuiderwijk, L. (2024). Ruimte voor Meiden op Zuid. Rotterdam: Kenniswerkplaats Leefbare Wijken.
- [10] Schram, K., Smeets, M.E. & Haalen, D. van (2021). Veiligheidsbeleving in het Zuiderpark Een kwalitatief onderzoek in de nasleep van een zedendelict. Rotterdam: Hogeschool Inholland
- [11] Gids Gezonde Leefomgeving (z.j.). De vrouwinclusieve stad [Webpagina met praktijkvoorbeeld]. Verkegen van <https://www.gezondeleefomgeving.nl>
- [12] Gerlich, D. (2023, 23 oktober). Hoe vrouwen zijn vergeten in het stedelijk ontwerp (en hoe gebiedstransformaties dit tij kunnen keren) [Artikel]. Verkregen van <https://www.gebiedsontwikkeling.nu>
- [13] Programma Veilige Steden voor vrouwen en meisjes (z.j.). Programma Veilige Steden onderdeel van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Movisie. Verkregen van: <https://www.programmaveiligesteden.nl>

[14] Studio Elsewhere in opdracht van Provincie Zuid-Holland (2026, 23 februari). Nieuwe zichtlijnen: kansen en uitdagingen rondom vrouwvriendelijk ontwerp van de openbare ruimte. Verkregen via: <https://www.zuid-holland.nl/actueel/kennis-zuid-holland/onderzoeken-1/overzicht-onderzoeken/nieuwe-zichtlijnen-kansen-uitdagingen-rondom/>

[15] Healthy Society programma van Leiden-Delft-Erasmus en Medical Delta in opdracht van Provincie Zuid-Holland (2025). Aanpak gezond ontwerpen. Verkregen via: <https://gezondzuidholland.nl/aan-de-slag/tools/tools/aanpak-gezond-ontwerpen/>

[16] Provincie Zuid-Holland (2026). Agenda Brede welvaart 2026-2030 <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/brede-welvaart/agenda-brede-welvaart-2026-2030/>

[17] IPO (z.j.). Interprovinciaal Overleg (IPO). <https://www.ipo.nl>

[18] Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (2026, 17 juni). Investeren in kwetsbare kansrijke wijken. Advies over NPLV-wijken en voormalige groeikernen in Zuid-Holland. Verkregen via: <https://pzh.notubiz.nl/document/17009447/1#search=%22park%20NPLV%22>

[19] Rijksoverheid (2025). Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Verkregen via: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2025/11/27/nationaal-programma-leefbaarheid-en-veiligheid-nplv>

